

УДК 369.8:336.22(477)

А.В. ГОЛОВАЧ, Харківський національний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНОГО СКЛАДУ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ключові слова: державна податкова служба, керівний склад, соціальні гарантії, соціальний захист, соціальні пільги, грошове забезпечення, пенсійне забезпечення

За умови високого рівня соціального захисту досягається зацікавленість працівників Державної податкової служби України (далі – ДПС) в результатах службової діяльності, а сам службовець, розуміючи свою необхідність для держави та побоюючись втратити свою посаду, не буде порушувати дисципліну та законність. Недарма Є.В. Охотський та В.Г. Ігнатов зазначають, що «обов'язки і права державного службовця тільки тоді мають спеціальний сенс і значущість, якщо вони забезпеченні економічними гарантіями» [1, с.476–477]. Метою статті є дослідження соціальних гарантій діяльності керівного складу в органах Державної податкової служби України.

Відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», державні соціальні стандарти – це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій; державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму; соціальні норми і нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих

товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами.

Право на соціальний захист громадян, в тому числі, й державних службовців, що включає право на забезпечення їх в разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також в старості та в інших випадках, передбачених законодавством, закріплено в ст.46 Конституції України і конкретизовано у ряді інших нормативних актів, наприклад, законах України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [2], «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [3], «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» [4], Указі Президента України «Про посилення соціального захисту осіб начальницького складу податкової міліції органів державної податкової служби» [5] тощо.

Натомість, як вірно наголошується у науковій літературі, особливістю українського національного законодавства з питання соціального захисту є, по-перше, відсутність належної систематизації; по-друге, велика кількість нормативних актів, які поряд з регулюванням інших відносин, що складаються під час проходження служби, регулюють і положення соціального захисту працівників органів внутрішніх справ; по-третє, чисто декларативний характер деяких норм; по-четверте, відсутність механізму запровадження окремих норм у життя та наявність багатьох прогалин і недоробок у чинному законодавстві. Крім того, більшість нормативно-правових актів прийняті до проголошення Конституції України та не відповідають реаліям сьогодення [6, с.94].

З огляду на специфіку проходження служби персоналом ДПС, для якої характерні значні фізичні, психологічні й емоційні перевантаження (реальна небезпека служби, несення служби в нічний час, у вихідні і святкові дні, режимні вимоги до виконання службових

обов'язків тощо), держава встановлює для цієї категорії громадян спеціальну систему соціального захисту. Необхідно погодитись О.О. Бандуркою, який зазначає, що «на сьогодні служба в податкових органах є досить складною ділянкою роботи. Багато в чому це пов'язано із значними фізичними перевантаженнями, які виникають внаслідок великого обсягу роботи, наявності постійного спілкування з людьми, що викликає, в свою чергу, психічні та емоційні перевантаження державних службовців. Ще в складніших умовах перебувають працівники податкової міліції, які досить часто змушені працювати у вихідні та святкові дні, нічний час. У діяльності податкової міліції поширеними є також і факти відкритого фізичного опору її працівникам, наслідком чого стає завдання шкоди їх здоров'ю та життю» [7, с.281].

Враховуючи складність та відповідальність роботи службовців державної податкової служби України, законодавством передбачено низку додаткових гарантій їх соціального захисту. Так, відповідно до Закону України «Про державну податкову службу в Україні» держава гарантує відшкодування шкоди, завданої посадовій особі органу державної податкової служби а також обов'язкове державне особисте страхування посадових осіб органів державної податкової служби. Держава гарантує правовий і соціальний захист осіб начальницького складу податкової міліції та членів їх сімей. На них поширюються гарантії соціального і правового захисту, передбачені статтями 20–23 Закону України «Про міліцію». Так, працівники міліції користуються пільгами при розподілі житла, встановленні квартирних телефонів, влаштуванні дітей у дошкільні заклади, вирішенні інших питань соціально-побутового забезпечення у порядку, передбаченому законодавством України. Жила площа працівникам міліції, в тому числі працюючим на транспорті, надається місцевими радами, відповідними міністерствами та відомствами у першочерговому порядку. Працівникам міліції та членам їх сімей надається 50-процентна знижка по оплаті жилої

площі, комунальних послуг, а також палива в межах норм, встановлених законодавством. Пільги на безплатне забезпечення житлом з опаленням і освітленням за встановленими нормами працівникам міліції, які живуть і працюють у сільській місцевості та в селищах міського типу, а також пільги працівникам міліції по оплаті жилої площі, комунальних послуг і палива з 50-відсотковою знижкою надаються за умови, якщо розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом із середньомісячним сукупним доходом працівника міліції за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. За працівниками міліції, звільненими зі служби за віком, хворобою або вислугою років, зберігається право на пільги за цим Законом за умови, якщо середньомісячний сукупний дохід сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Працівники міліції мають право на одержання кредитів на індивідуальне і кооперативне житлове будівництво в розстрочку на 20 років з погашенням 50 відсотків наданої позики за рахунок відповідних фондів Міністерства внутрішніх справ України і місцевих бюджетів. Місцеві ради можуть продавати на пільгових умовах житло працівникам міліції із знижкою до 50 відсотків його вартості. Міліція може мати службовий житловий фонд. Працівникам міліції, які використовують у службових цілях особистий транспорт, виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Для працівників міліції встановлюється 41-годинний робочий тиждень. У необхідних випадках особи рядового і начальницького складу несуть службу понад встановлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні. Оплата праці в надурочний і нічний час, у вихідні та святкові дні провадиться відповідно до вимог законодавства.

Місцеві ради можуть встановлювати й інші

не передбачені цим Законом гарантії соціальної захищеності працівників міліції. Форми і розміри матеріального забезпечення осіб начальницького складу податкової міліції, включаючи грошове утримання, встановлюються Кабінетом Міністрів України. Пенсійне забезпечення осіб начальницького складу податкової міліції та оподаткування їх доходів здійснюються в порядку, встановленому законодавством для осіб начальницького складу органів внутрішніх справ.

Суттєвий вплив на загально-соціальні гарантії забезпечення дисципліни та законності мають норми закону України «Про державну службу». Відповідно до нього, оплата праці державних службовців повинна забезпечувати достатні матеріальні умови для незалежного виконання службових обов'язків, сприяти укомплектуванню апарату державних органів компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їх сумлінну та ініціативну працю. Заробітна плата державних службовців складається з посадових окладів, премій, доплати за ранги, надбавки за вислугу років на державній службі та інших надбавок. Посадові оклади державних службовців устанавлюються залежно від складності та рівня відповідальності виконуваних службових обов'язків. Доплата за ранг провадиться відповідно до рангу, присвоєного державному службовцю. Надбавка за вислугу років виплачується державним службовцям щомісячно у відсотках до посадового окладу з урахуванням доплати за ранг і залежно від стажу державної служби у таких розмірах: понад 3 роки – 10, понад 5 років – 15, понад 10 років – 20, понад 15 років – 25, понад 20 років – 30, понад 25 років – 40 відсотків. Державним службовцям можуть устанавлюватися надбавки за високі досягнення у праці і виконання особливо важливої роботи, доплати за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників та інші надбавки і доплати, а також надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань. Отже, держава створює такі умови оплати праці державних службовців ДПС України, за яких працівник сам заці-

кавлений в найбільш якісному виконанні покладених на нього обов'язків, не порушуючи при цьому дисципліну та законність.

Соціальний захист керівного складу в органах ДПС України носить матеріально-забезпечувальний характер. У зв'язку з цим, до його окремих видів пропонуємо віднести:

- грошове забезпечення;
- забезпечення майном;
- пільги та компенсації;
- пенсійне забезпечення;
- державне обов'язкове особисте страхування;
- житлове забезпечення;
- медичне та санаторно-курортне забезпечення.

Розглянемо їх більш детально. Так, під грошовим забезпеченням персоналу ДПС ми розуміємо винагороду, яка виплачується за виконання ним обумовленої трудовим договором (контрактом) службово-трудова функція. Грошове забезпечення персоналу ДПС залежить від його категорій. Так, грошове забезпечення державних службовців ДПС складається з посадових окладів, премій, доплати за ранги, надбавки за вислугу років на державній службі та інших надбавок. До додаткових видів грошового забезпечення належать: підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, одноразові й щомісячні винагороди, матеріальна та грошова допомога й премія.

Значення грошового забезпечення персоналу ДПС визначається його завданнями, до яких ми відносимо: забезпечення достатніх та належних матеріальних умов для життя та відпочинку персоналу ДПС; комплектування якісного складу ДПС; диференціацію умов і характеру службової діяльності; стимулювання праці; компенсування фізичних та інтелектуальних затрат; профілактику службових правопорушень, які вчинюються з корисливою метою.

Завершуючи розгляд грошового забезпечення персоналу ДПС, зазначимо, що воно повинно забезпечувати достатні матеріальні умови для незалежного та якісного виконання службових обов'язків, сприяти укомплекту-

ванню органів ДПС компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їх сумлінну та ініціативну працю.

Забезпечення майном передбачає надання персоналу ДПС за нормами і в терміни, що встановлюються Кабінетом Міністрів України, належної кількості речового, технічного та багатьох інших видів майна. Приміром, речове забезпечення працівників податкової служби України здійснюється відповідно до норм, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1993 р. № 1022 «Про формений одяг посадових осіб органів державної податкової служби» [8], а щодо форменого одягу начальницького складу податкової міліції – ДПА України.

Окремим видом соціального забезпечення є пільги працівників ДПС, під якими пропонуємо розуміти певні переваги останніх перед іншими суб'єктами, як внутрішніми, так і зовнішніми, та компенсації, які ми розглядаємо як компенсування понесених матеріальних витрат у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Так, окремі працівники органів ДПС, при наявності необхідних підстав, користуються такими пільгами: 1) при розподілі житла (так звана «пільгова черга»); 2) пільгами, які передбачені Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» і продовжують проходити службу; 3) пільгами, передбаченими законодавчими актами України з питань соціального захисту жінок, охорони материнства і дитинства. Ці пільги також поширюються і на батьків з числа працівників ДПС, які виховують дітей без матері (у разі її смерті, позбавлення батьківських прав, на час перебування у лікувальному закладі та в інших випадках відсутності материнського піклування про дітей) (ст.11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»); 4) пільгами для працівників ДПС, які поєднують роботу з навчанням (Глава XIV Кодексу законів про працю України); 5) безоплатним проїздом у встановлених законодавством випадках; 6) пільгове обчислення ви-

слуги років для виплати відсоткової надбавки для осіб, які займають відповідні посади.

Персоналу органів ДПС компенсуються: 1) шкода, заподіяна їх майну чи близьким родичам у зв'язку з виконанням службових обов'язків; 2) вартість належних їм за нормами забезпечення предметів речового майна; 3) невикористані ними дні щорічної основної або додаткової відпустки у передбачених випадках; 4) піднайом (найом) жилого приміщення; 5) частини заробітної плати у зв'язку із порушенням строків її виплати, яка провадиться відповідно до індексу зростання цін на споживчі товари і тарифів на послуги у порядку, встановленому чинним законодавством (ст.34 Закону України «Про оплату праці»). До компенсаційних виплат належать і ті, які виплачуються у разі загибелі (смерті) або каліцтва.

Так, у разі загибелі посадової особи органу державної податкової служби у зв'язку з виконанням службових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога у розмірі десятирічної заробітної плати загиблого за останньою посадою, яку він займав, за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі заподіяння посадовій особі органу державної податкової служби тяжких тілесних ушкоджень під час виконання нею службових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога у розмірі п'ятирічної заробітної плати за її останньою посадою за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі заподіяння посадовій особі органу державної податкової служби менш тяжких тілесних ушкоджень під час виконання нею службових обов'язків їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за її останньою посадою за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Рішення про виплату одноразової допомо-

ги приймається начальником органу державної податкової служби за місцем роботи потерпілого на підставі обвинувального вироку суду або постанови слідчих органів чи прокурора про закриття кримінальної справи за не реабілітуючими підставами або про припинення попереднього слідства.

Шкода, завдана майну посадової особи органу державної податкової служби або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею своїх обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Відшкодування шкоди, завданої майну посадової особи органу державної податкової служби або членів її сім'ї, провадиться на підставі рішення або вироку суду.

Для обліку фактичних витрат, пов'язаних з виплатою сум одноразової допомоги та відшкодуванням шкоди, завданої майну посадової особи органу державної податкової служби або членів її сім'ї, для органів державної податкової служби в установах банків відкриваються спеціальні рахунки.

Пенсійне забезпечення персоналу органів податкової служби розрізняється залежно від категорії посади, яку займає державний службовець. Можна окремо виділити пенсійне забезпечення працівників податкової міліції та пенсійне забезпечення працівників податкової служби, які не належать до особового складу податкової міліції. Пенсійне забезпечення осіб начальницького складу податкової міліції на сьогодні, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.10.1998 р. № 1716 «Про проходження служби особами начальницького складу податкової міліції та обчислення їм вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги», регулюється Законом України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців і осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб» та постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 р. № 393 «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерсько-

го складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їх сімей» [9]. Зазначені нормативні акти визначають умови, норми та порядок пенсійного забезпечення і встановлюють їх види:

– довічну пенсію за вислугу років (призначається особам начальницького складу податкової міліції за наявності встановленої законом вислуги на службі в податковій міліції або в інших державних органах, установах та організаціях, визначених Кабінетом Міністрів України, тривалістю 20 років і більше на день звільнення від служби. Право на пенсію за вислугу років мають також особи начальницького складу податкової міліції, які звільнені зі служби за віком, у зв'язку з хворобою, скороченням штатів або обмеженим станом здоров'я і на день звільнення досягли 45-річного віку та мають загальний трудовий стаж 25 календарних років і більше, з яких не менш 12 років і 6 місяців становить служба в податковій міліції);

– пенсію по інвалідності (призначається особам начальницького складу податкової міліції, що стали інвалідами, якщо інвалідність настала в період проходження ними служби чи не пізніше 3 місяців після звільнення зі служби або якщо інвалідність настала пізніше цього строку, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва чи захворювання, одержаних у період проходження служби);

– пенсію в разі втрати годувальника (призначаються сім'ям загиблих осіб начальницького складу податкової міліції, якщо годувальник помер у період проходження служби або не пізніше трьох місяців після звільнення зі служби чи пізніше цього строку, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних у період проходження служби, а сім'ям пенсіонерів з числа осіб – якщо годувальник помер у період одержання пенсії або не пізніше 5 років після припинення її виплати. Право на пенсію в разі втрати годувальника мають непрацездатні члени сі-

мей загиблих, померлих або таких, що пропали безвісти, осіб начальницького складу податкової міліції, які перебували на їх утриманні).

Пенсійне забезпечення інших категорій працівників податкової служби України регулюється Законом України «Про державну службу», відповідно до положень якого на одержання пенсій державних службовців мають право працівники податкової служби, які досягли встановленого законодавством України пенсійного віку, за наявності загального трудового стажу для чоловіків – не менше 25 років, для жінок – не менше 20 років, у тому числі стажу державної служби – не менше 10 років. Зазначеним особам призначаються пенсії в розмірі 80 відсотків суми їх посадового (чинного) окладу з урахуванням призначених надбавок без обмеження граничного розміру пенсії. За кожен повний рік роботи понад 10 років на державній службі пенсія збільшується на один відсоток заробітку, але не більше 90 відсотків посадового (чинного) окладу з урахуванням надбавок без обмеження граничного розміру пенсії.

Крім цього, працівникам податкової служби надається також право на одержання пенсій на підставах, передбачених Законом України «Про пенсійне забезпечення» незалежно від місця проходження служби. При цьому всі види грошового забезпечення працівників органів податкової служби враховуються нарівні із заробітною платою робітників і службовців. На підставі зазначеного нормативного акта призначаються, наприклад, пенсії працівникам податкової служби, позбавленим спеціальних звань, а також звільненим із служби у зв'язку із засудженням за умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища, або вчиненням корупційного діяння тощо.

Окремим видом соціального захисту персоналу ДПС є їх державне обов'язкове особисте страхування, важливість якого обумовлюється тим, що їх службова діяльність безпосередньо пов'язана із підвищеним ризиком для життя та здоров'я, високим рівнем професійного трав-

матизму і професійних захворювань, у зв'язку з чим держава бере на себе зобов'язання щодо підвищеного соціального захисту цієї категорії працівників. Статтями 18 та 26 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» закріплено загальні засади обов'язкового державного особистого страхування персоналу державної податкової служби України. Відповідно до зазначених правових норм, які знайшли свою подальшу конкретизацію у постанові Кабінету Міністрів України від 03.06.1994 р. № 349 «Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного особистого страхування посадових осіб органів державної податкової служби» [10] та постанові Кабінету Міністрів України від 21.06.1991 р. № 59 «Про затвердження Положення про порядок і умови державного обов'язкового страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ України» [11], всі працівники податкової служби підлягають страхуванню за рахунок коштів державного бюджету. Страхові суми працівникам податкової служби виплачуються у разі: загибелі, поранення (контузії, травми, каліцтва), захворювання, одержаних при виконанні службових обов'язків.

До видів соціального захисту працівників ДПС ми також відносимо їх житлове забезпечення. Воно здійснюється у передбаченому Житловим кодексом України порядку та з урахуванням пільг, встановлених для працівників податкової міліції Законом України «Про міліцію», а для інших категорій працівників – Законом України «Про державну службу». Зазначимо, що на сьогодні необхідність покращення житлових умов персоналу державної податкової служби, зокрема, податкової міліції, визначена на найвищому державному рівні, наслідком чого стало видання Указу Президента України «Про заходи щодо забезпечення житлом службових осіб митних органів та осіб начальницького складу податкової міліції» [12].

Працівники органів податкової служби та члени їх сімей мають право на безкоштовне медичне обслуговування (в тому числі без-

коштовне забезпечення ліками) під час стаціонарного лікування в медичних закладах, що належать до сфери підпорядкування ДПА України, або закладах, що входять до структури інших органів державної влади, наприклад Міністерства внутрішніх справ України. При обслуговуванні в лікувальних закладах, які працюють на засадах госпрозрахунку, витрати щодо лікування працівників, а в окремих випадках і членів їх сімей, здійснюються за кошти ДПА України. Працівники органів податкової служби і члени їх сімей мають право на санаторно-курортне лікування і організований відпочинок у санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та базах відпочинку системи ДПА України на пільгових умовах.

Медичне та санаторно-курортне забезпечення у системі соціального захисту персоналу ДПС полягає у тому, що за його допомогою проводяться комплексне і повноцінне лікування та медична реабілітація і профілактика захворювань працівників ДПС у спеціалізованих відомчих медичних закладах. Медичне та санаторно-курортне забезпечення персоналу ДПС спрямоване на: збереження і розвиток його фізіологічних і психологічних функцій; розвиток оптимальної працездатності та соціальної активності персоналу ДПС; сприяння поліпшенню здоров'я персоналу ДПС; надання різних видів медичної допомоги; проведення періодичних медичних оглядів та диспансеризації в лікувально-профілактичних закладах ДПС України; запобігання захворюванням шляхом проведення відповідних лікувально-профілактичних, санітарно-гігієнічних та реабілітаційних заходів; забезпечення персоналу ДПС лікарськими засобами; медичну реабілітацію персоналу ДПС з максимальним використанням природних лікувальних ресурсів, традиційних та нетрадиційних методів відновного лікування; організацію відпочинку та оздоровлення персоналу ДПС; проведення санітарно-просвітницької роботи серед персоналу ДПС.

З метою захисту соціально-економічних прав в ДПС діє Всеукраїнська професійна

спілка працівників органів державної податкової служби, яка є добровільною неприбутковою всеукраїнською громадською організацією, що об'єднує працівників органів державної податкової служби, в тому числі атестованих працівників податкової міліції. Всеукраїнська професійна спілка державної податкової служби діє на підставі Статуту Всеукраїнської професійної спілки працівників органів державної податкової служби та Законів України.

Метою створення профспілки є здійснення представництва та захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки, провадження відповідно до чинного законодавства оздоровчої роботи. Для реалізації своєї мети і завдань профспілка: здійснює організацію оздоровлення та відпочинку членів профспілки і їх сімей, взаємодіє з іншими організаціями в питаннях розвитку санаторно-курортного лікування, дитячого оздоровлення та відпочинку, закладів культури, відпочинку, туризму, масової фізкультури і спорту; здійснює контроль за дотриманням законодавства та інших нормативних актів про працю, її оплату, охорону праці та про житлове забезпечення, сприяє підвищенню рівня соціально-побутового обслуговування членів профспілки; бере участь в управлінні державним соціальним страхуванням як представник застрахованих осіб за принципами соціального партнерства; укладає колективні договори та угоди з адміністрацією відповідних органів, державними, господарськими органами та контролює їх виконання; сприяє здійсненню конституційних прав кожного члена профспілки на працю, достатній життєвий рівень на основі справедливої оплати праці та його підвищення з урахуванням інфляційних процесів і рівня вартості життя; погоджує економічні і професійні нормативи – пільги і дотації, створення та використання фондів заробітної плати; з метою реалізації статутних завдань може здійснювати необхідну господарську та фінансову діяльність шляхом створення в установленому законодавством порядку підприємств, організацій із

статусом юридичної особи, формує відповідні фонди, кредитні спілки; направляє до органів державної влади і управління вимоги, пропозиції щодо прийняття змін або скасування законів і нормативних актів, які обмежують права та інтереси членів профспілки; бере участь у розробці планів соціального розвитку трудових колективів; здійснює нагляд і контроль за створенням безпечних умов праці, забезпеченням належного службового побуту працюючих, усунення екологічно шкідливих, небезпечних факторів, які впливають на здоров'я людей і навколишнє середовище, дотриманням правил і норм виробничої санітарії і техніки безпеки, погоджує відомчі правила і норми охорони праці; надає членам профспілки юридичну допомогу, пов'язану з трудовими, соціально-економічними, житловими правами; надає матеріальну допомогу членам профспілки [13].

Викладене свідчить про те, що соціальний захист працівників податкової служби в цілому перебуває на досить пристойному рівні, з точки зору забезпечення найбільш гострих соціально-економічних потреб. Разом з тим цього не можна визнати цілком достатнім, що розуміє як керівництво ДПА України, так і Президент та Уряд України. У зв'язку з цим вирішення деяких питань соціального захисту персоналу податкової служби покладається на самі органи податкової служби, яким виділяються для цієї потреби додаткові фінансові ресурси відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24.10.1996 р. № 1294 «Про зміцнення матеріально-технічної бази та забезпечення соціальних потреб працівників органів державної податкової служби» [14].

Таким чином, під соціальним захистом керівного складу органів ДПС України пропонуємо розуміти діяльність держави щодо встановлення та реалізації гарантій соціально-економічних і соціально-культурних прав, які надаються на умовах, передбачених законом чи договором і спрямовані на формування та розвиток професійних якостей та задоволення матеріальних та моральних потреб відповідно з тим соціально-правовим статусом, який во-

ни посідають в суспільстві.

Завершуючи соціального захисту керівного складу органів ДПС України, зазначимо, що передбачені до них вимоги та встановлені обмеження, важливість виконуваних ними завдань та функцій, які нерідко пов'язані із ризиком для життя і здоров'я, повинні передбачати дієву систему їх грошового, майнового, житлового, медичного та санаторно-курортного забезпечення, державного обов'язкового особистого страхування та пенсійного забезпечення, а також систему відповідних пільг та компенсацій. В іншому випадку неналежний соціальний захист керівного складу органів ДПС України негативно впливатиме на виконання ними службових завдань та обов'язків, може стати причиною різного роду зловживань під час реалізації наданих їм владних повноважень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Государственная служба: теория и организация : курс лекций / Охотский Е. В., Игнатов В. Г., Латов Б. В. и др. – Ростов н/Д : Феникс, 1998. – 348 с.
2. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» : від 22.10.1993 р. // ВВР України. – 1993. – № 45. – Ст. 425
3. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» : від 20.12.1991 р. // ВВР України. – 1992. – № 5. – Ст. 190.
4. Закон України «Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист» : від 24.03.1998 р. // ВВР України. – 1998. – № 40–41. – Ст. 249.
5. Указ Президента України «Про посилення соціального захисту осіб начальницького складу податкової міліції органів державної податкової служби» : від 22.03.2002 р., № 288.
6. Мельник К. Ю. Соціально-правовий захист працівників органів внутрішніх справ (проблеми теорії та практики): дис. ... кандидата

юрид. наук / Мельник К. Ю. – Х., 2002. – 202 с.

7. Бандурка О. О. Управління державною податковою службою в Україні: організаційно-правові аспекти: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Бандурка О. О. – Х., 2005. – 468 с.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про формений одяг посадових осіб органів державної податкової служби» : від 09.12.1993 р., № 1022.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей» : від 17.07.1992 р., № 393 // Збірник Постанов України. – 1992. – № 7. – Ст. 182.

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного особистого страхування посадових осіб органів державної податкової служби» : від 03.06.1994 р., № 349 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. –

№ 9. – Ст. 232.

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок і умови державного обов'язкового страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ України» : від 21.06.1991 р., № 59 // Збірник Постанов України. – 1992. – № 12. – Ст. 285.

12. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення житлом службових осіб митних органів та осіб начальницького складу податкової міліції» : від 26.03.2001 р., № 202 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 13. – Ст. 530.

13. Статут Всеукраїнської професійної спілки працівників органів державної податкової служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=226772&cat_id=298662.

14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про зміцнення матеріально-технічної бази та забезпечення соціальних потреб працівників органів державної податкової служби» : від 24.10.1996 р., № 1294.

Головач А. В. Соціальні гарантії діяльності керівного складу в органах Державної податкової служби України / А. В. Головач // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 211–219 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11gavrsu.pdf>

Розглядаються основи соціальних гарантій керівного складу Державної податкової служби в Україні. Детально розкриваються види соціального захисту: грошове забезпечення, забезпечення майном, пільги й компенсації, пенсійне забезпечення, державне страхування, забезпечення житлом, медичне забезпечення.

Головач А.В. Социальные гарантии деятельности руководящего состава в органах Государственной налоговой службы Украины

Рассматриваются основы социальных гарантий руководящего состава Государственной налоговой службы в Украине. Детально раскрываются виды социальной защиты: денежное обеспечение, обеспечение имуществом, льготы и компенсации, пенсионное обеспечение, государственное страхование, обеспечение жильем, медицинское обеспечение.

Golovach A.V. Social of a Guarantee of Activity of the Administrative Board in Bodies of the State Tax Service of Ukraine

Bases of social guarantees of the administrative board of the state tax service in Ukraine are considered. Social protection kinds in details reveal: cash security, maintenance with property, privileges and indemnifications, a provision of pensions, the state insurance, maintenance with habitation, medical maintenance.